

Výsledky na dílčích škálách podle postupů porozumění

Otázky v testu čtenářské gramotnosti PIRLS jsou koncipovány tak, aby žáci museli při jejich zodpovídání uplatnit jednu ze čtyř základních čtenářských dovedností: *vyhledávání informací*, *vyvozování závěrů*, *interpretaci* nebo *posuzování textu*. Čtenářské dovednosti jsou v šetření PIRLS označovány jako postupy porozumění, protože je čtenáři vykonávají při četbě textu, aby porozuměli jeho významu. Přibližně 20 % otázek v testu se zaměřovalo na vyhledávání informací, 30 % na vyvozování závěrů, 30 % na interpretaci a 20 % na posuzování textu.

Při vyhledávání informací má čtenář v textu najít konkrétní údaje, nejčastěji ve formě čísel, slov či slovních spojení. Vyhledávání informací patří obvykle k nejjednodušším činnostem, které čtenář při četbě textu vykonává, ačkoli ve složitém textu, který obsahuje velké množství nesouvisejících informací, může být i vyhledávání informací poměrně obtížné. Při vyvozování závěrů již musí čtenář informace navzájem propojovat a domýšlet skutečnosti, které v textu nejsou výslovně uvedeny. Vyvozování závěrů se zpravidla týká vztahů mezi několika větami v rámci jednoho odstavce. Pokud čtenář propojuje informace z různých částí textu, snaží se pochopit jeho hlavní myšlenku nebo hledá souvislosti mezi textem a vlastními znalostmi či zkušenostmi, vytváří interpretaci. Při posuzování textu se centrum pozornosti čtenáře přesouvá od porozumění významu textu ke kritickému uvažování o textu samém, například o vhodnosti použitých jazykových prostředků, věrohodnosti informací nebo o autorově záměru.

Výsledky žáků v otázkách zaměřených na vyhledávání informací a vyvozování závěrů jsou v šetření PIRLS prezentovány na jedné společné dílčí škále (škála vyhledávání a vyvozování) a výsledky v otázkách zaměřených na interpretaci a posuzování textu na druhé společné dílčí škále (škála interpretace a posuzování).

Průměrné výsledky vybraných zemí na těchto dvou dílčích škálách uvádí tabulka 3. 3. Tabulka je doplněna o celkové výsledky, o symboly označující statistickou významnost rozdílu mezi výsledkem zemí na celkové a příslušné dílčí škále a o grafické znázornění rozdílu mezi výsledkem země na obou dílčích škálách. Podobně jako v tabulce 3.2 jsou země řazeny podle velikosti tohoto rozdílu. Země s kladnou hodnotou rozdílu měly lepší výsledek na škále vyhledávání a vyvozování a země se zápornou hodnotou rozdílu na škále interpretace a posuzování.